

RECEPCJA ZGODY SANDOMIERSKIEJ (1570) W EUROPIE W XVI-XVIII W.

ROLA IRENIZMU W KSZTAŁTOWANIU KULTUR KONFESYJNYCH.

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Zgoda Sandomierska (Consensus sandomiriensis) była dokumentem unikatowym w skali europejskiej, a nawet światowej. *Zgodę* sygnowano w 1570 r., a więc w momencie, gdy drogi konfesji protestanckich rozeszły się bezpowrotnie. Dlatego również poza Polską dokument zyskał szybko wyjątkowe znaczenie dla kultur protestanckich wszystkich wyznań. W latach 1586/7 i 1605 *Zgoda* została wydana drukiem w Palatynacie. W XVII w. była najczęściej cytowanym dokumentem w pracach irenicznych teologów i projektach porozumienia wyznań w Rzeszy, Anglii, Francji i Niderlandach.

Celem projekt jest zbadanie procesów recepcji *Zgody sandomierskiej* w Europie w epoce nowożytnej. Bazę źródłową badań stanowią rękopisy przechowywane w archiwach w Warszawie, Krakowie, Kórniku, Toruniu, oraz w Berlinie, Herrnhut, Pradze, Zurychu i Bethlehem (USA); a także opublikowane zbiory korespondencji teologów protestanckich, wydane drukiem dzieła historiograficzne oraz pisma polemiczne i ireniczne.

Analiza recepcji *Zgody* rzuci nowe światło na znaczenie siedemnastowiecznego irenizmu oraz rolę polemik konfesyjnych w tworzeniu tożsamości wyznaniowej. Nowe oblicze irenizmu zamierzam ukazać poprzez analizę różnych ról *Zgody sandomierskiej* w dziełach teologów wzywających do porozumienia wyznań. Pragnę wykazać, że nawet w pismach teologów irenicznych recepcja *Zgody* – wbrew deklaracjom autorów – nosiła wyraźne cechy wyznaniowe i stanowiła przyczynek w kształtowaniu kultur konfesyjnych. Wykorzystywaniu *Zgody* do celów wyznaniowych zamierzam nadać miano „konfesyjnego irenizmu”.